

Za gospodarje

Maribor, dne 3. oktobra 1934.

Ali se umetna gnojila izplačajo?

V vseh strokovnih časopisih beremo dan za dnem, naj vporabljajo kmetovalci več umetnih gnojil. S številkami je vedno dokazano, kako se vsled uporabe umetnih gnojil povečajo pridelki; te številke včasih pojasnjujejo in dokazujejo še slike. Redko pa je poleg te velike reklame za umetna gnojila tudi po-

vedano, ali se umetna gnojila tudi v resnici izplačajo. Ni dosti, da se z uporabo umetnih gnojil dvignejo pridelki, saj so mogoče ti pridelki v ceni tako nizki, njih pridelovanje z uporabo umetnih gnojil pa tako drago, da se večkrat ne izplača uporaba umetnih gnojil.

Zato naj priložena preglednica pojasni za nekatere pridelke, kako bi se izplačala uporaba umetnih gnojil, ako bi gnojili, kakor se v splošnem priporoča.

Pridelek	Gnojenje na ha v centih			Stroški gnojenja v dinarjih				Pridelek v kg	Ako stane 100 kg pridelka
	apneni dušik	Thomas. žlindra	kalijeva sol	ap. duš.	Thom. žl.	kal. sol	skupaj		
pšenica	2.5	3.—	1.—	457.5	450.—	158.—	1.065.5	665	160.—
rž	2.5	2.—	1.—	457.5	300.—	158.—	915.5	631	145.—
krompir	2.5	2.5	3.—	457.5	375.—	474.—	1.306.5	2.547	65.—
pesa	4.—	3.—	3.—	732.—	450.—	474.—	1.656.—	3.312	50.—
seno	4.—	2.5	2.—	732.—	375.—	366.—	1.473.—	4.910	30.—

Iz prednje preglednice razvidimo sledeče:

Stroški gnojenja se v splošnem krijejo z večjimi pridelki, toda ne vedno. Moremo namreč računati, da se poveča pridelek pri pšenici in pri rži vsled polnega gnojenja na 1 ha za 20 q, tudi v zelo neugodnih letih še za 6 do 10 q. Travniki dajejo vsled gnojenja 25 do 50 q večji pridelek, pesa in krompir pa 25 do 100 q.

Ako vpoštevamo posamezne vrste umetnih gnojil, vidimo sledeče:

Popolna gnojila — nitrofaskal.

To gnojilo vsebuje vse glavne hranilne snovi, ki jih rabi rastlina. Je pa raz-

meroma drago in more kmetovalec meriti posamezne vrste gnojil bolj poceni, kakor pa dela to tovarna. Razen tega moremo to gnojilo rabiti samo tam, kjer je potrebno polno gnojenje, to se pravi, kjer hočemo dati vse hranilne snovi v obliki umetnih gnojil. Moremo gnojiti z nitrofoskalom tudi samo takrat, ako hočemo dati vsa hraniva istočasno.

Dr. na gnojila.

Pri pšenici in rži se ravna množina dušičnatih gnojil po kakovosti zemlje. Ako dajemo mnogo dušika, se razvije predvsem listje in steblo, rast je bujna in žito lahko poleže. Ako dodamo nekaj fosfornih gnojil, žito manj poléga. V

splošnem dajemo 30 do 40 kg dušika na 1 ha (umetna gnojila vsebujejo krog 16 kg dušika v 100 kg gnojiva). Pri pesi se navadno izplača še okrog 80 kg dušika na 1 ha. Množina je pa odvisna od tega, koliko gnojimo s hlevskim gnojem. Ako gnojimo krompirju s hlevskim gnojem, sploh ne rabi več umetnih dušičnatih gnojil. Travnikom smo pred kratkim gnojili še samo s fosfatnimi in kalijevimi gnojili. Ako gnojimo z dušičnatimi gnojili, je pridelek mnogo večji, prevladujejo bolj trave, priporoča se večkrat kositi, posebno spomladj čimpreje. Ako gnojimo bolj s fosfatnimi in kalijevimi gnojili, prevladujejo v travi bolj detelje. Namesto dušičnih umetnih gnojil je za travnike pred vsem priporočljiva gnojnica.

Fosfatna gnojila

vsebujejo povprečno 18 do 20 kg čiste fosforne kisline na 100 kg gnojiva. Koliko dajemo fosfatnih umetnih gnojil, je odvisno od kakovosti tla, od tega, koliko hlevskega gnoja imamo, od vrste rastlin in od plodoreda. Travnikom ne gnojimo preko 60 kg na 1 ha, pesi preko 60 kg na 1 ha, žitaricam samo malo — tam kjer gnojimo s hlevskim gnojem, sta rž in oves lahko skoraj brez fosfatnih gnojil — malo več rabi pšenica. Krompir tudi ne rabi fosfatnih gnojil, ako gnojimo zadosti s hlevskim gnojem. Pri pesi dajemo že nekaj fosfatnih gnojil, kot Thomasovo žlindro v jeseni, ostalo pa kot superfosfat v spomladj.

Kalijeva gnojila

dajemo v obliki kalijeve soli, ki vsebuje v 100 kg gnojiva 40 kg kalija. Rabi pa krompir okrog 80 kg, pesa okrog 100, žitarice pa okrog 40 kg kalija na 1 ha.

Iz prednjega je razvidno, da je množina umetnih gnojil na 1 ha odvisna v veliki meri od tega, koliko moremo dati posameznim rastlinam hlevskega gnoja in gnojnice. Gnoj in gnojnica moreta, če imamo teh gnojil zadosti na razpolago, skoraj popolnoma kriti potrebno po umetnih gnojilih. Zato je velika napaka, da kupujejo kmetovalci razna umetna gnojila, dokler jim propada doma vsled nepravilnega ravnanja hlevski gnoj in dokler jim teče gnojnica v obcestne jarke in potoke.

Prva dolžnost kmetijskih strokovnjakov je zato v tem, da prepričajo kmetovalce o veliki vrednosti hlevskega gnoja in gnojnice ter komposta. Svetujejo naj jim ob vsaki priliki, kako more ta gnojila najboljše ohraniti in kako mora ravnati z njimi; s primernimi, nepristranskimi podporami ali nagradami naj jim pri tem pomagajo. Šele nato pridejo na vrsto tudi umetna gnojila, ki so gotovo potrebna in važno nadomestilo naravnih gnojil, toda najpreje naj kmet pravilno uporabi to, kar ima doma.

★

Premovanje rodovniške živine v Slovenjgradcu.

V petek dne 21. septembra t. l. se je vršilo premovanje rodovniške živine za Živinorejsko zadrugo v Slovenjgradcu. K premovanju je bilo prignanih 102 do 124 v rodovniško knjigo vpisanih glav živine. Premovanje je priredila Zveza selekcijskih organizacij za belo slovensko govedo v Mariboru. Komisijo so tvorili gg.: Anton Rogina iz Podgorja, predsednik zveze; tajnik zveze Emerik Siftar; podpredsednik zveze g. M. Zupanc, ki je zastopal tudi bansko upravo, oha iz Maribora; Živinorejski instruktor Gosak iz Ljubljane; dalje predsednik sreskega kmetijskega odbora g. ing. Vinko Vrhnjak iz Pameč; zvezni molzni nadkontrolor Schöndorfer; načelnik zadruge Lobe in molzni kontrolorji. Ogledat so si prišli razstavo in premovanje živine tudi predstavniki tukajšnjih javnih uradov in oblasti ter zastopniki sosednjih rodovniških in drugih gospodarskih organizacij.

Živina, ki je bila prignana k premovanju, je bila v splošnem prav lepa, zlasti plemenjaki, ki so dosegli skoraj vse točke. Prvo in drugo mesto pri zadrugno-rodovniških bikih je dosegel Anton Rogina iz Podgorja, tretje mesto pa bik g. ing. Vinko Vrhnjaka iz Pameč. Prvo mesto za krave je dosegel g. Fr. Rotovnik iz Pameč, nato so sledili: Goll Karl, Lobe Franc, Pongrac Viktor in Günther Erik, vsi iz Slovenjgradca, Ivan Apat in Turičnik Franc iz Starega trga ter lepo število drugih rejcev. Nagrade za bika so bile: prva 600 Din, druga 200 Din, tretja 150 Din. Nagrade za krave so bile:

prva 250 Din, druga 200 Din, tretja 150 Din in četrta 100 Din. Razen tega so dobili rejci za vsako k premovanju prignano rodovniško žival, ki so dosegla premije, tudi primerni znesek za prigon živine. To je bilo potrebno zlasti za rejce iz Razbora, kateri so po 4 ure daleč prignali živino k premovanju, kar je zahtevalo dosti dobre volje in požrtvovalnosti. Podpore za nagrade so prispevali: banska uprava 4800 Din, sreski kmet. odbor 300 Din, Kmetijska združnica 1000 Din, Okrajna hranilnica 500 D ter še druge ustanove manjše zneske od 50 do 100 Din. Prva nagrada za bika in kravo je prejel tudi lepo trobojnico, katera se je pritrdila prvonagrajeni živali na roge. Oni rejci, kateri so prignali k premovanju celotne skupine rodovniških živali, so prejeli razen nagrad še častno priznanje, oziroma diplomu. Diplomo so dobili naslednji rejci: Lobe in Pongrac iz Slovenjgradca, Apat in Turičnik iz Starega trga, ing. Vrhnjak in Rotovnik iz Pameč ter Rogina iz Podgorja.

Po končanem premovanju, predno so se razdelile nagrade, so živinorejce pozdravili in jih vzbujali k nadaljnjemu smotrenemu delu pri živinoreji naslednji gg.: Anton Rogina v imenu pripravljalnega odbora, Martin Zupanc kot zastopnik banske uprave, ter Emerik Šiftar kot zastopnik Zveze selekcijskih organizacij. Sledila je razdelitev nagrad, nakar se je vršil v hotelu Goll skupen obed za komisijo, povabljenе goste in funkcionarje zadruga. Obeda so se udeležili tudi predstavniki nekaterih tuk. oblastev, med temi tudi sreski načelnik g. dr. Hrašovec, kateri je pozdravil in želel mnogo uspeha ter napredka pri živinoreji v imenu politične oblasti.

To premovanje, ki je bilo drugo, kar se jih je vršilo pri tuk. zadrugi, je pokazalo precejšnji napredek v živinoreji tega okraja v dobi od zadnjega premovanja v letu 1931, tako v kakovosti, kakor tudi po številu prignane živine. — Končno naj omenim še agilnejše funkcionarje tuk. zadruga, ki so mnogo žrtvovali ne samo sedaj, temveč mnogo delujejo in žrtvujejo za povzdigo živinoreje tega okraja. To so gg.: rodovnikar Apat Anton v Starem trgu, načelnik zadruga Lobe Franc in tajnik Pressnitz Ludvik,

oba iz Slovenjgradca, dalje ing. Vinko Vrhnjak iz Pameč in Rogina Anton iz Podgorja.

Zadrugi želimo, da bi njeno plodnostno delo do prihodnjega premovanja, ki se vrši leta 1937, bilo kronano s takimi uspehi, da bi vsaka k premovanju prignana žival dosegla primerno premijo. To naj bi bila prva želja, druga pa naj bo ta, da bi združni duh in smisel po smotreni živinoreji prodrl in zajel do tega časa vsakega kmeta živinorejca v vsaki vasi in zadnjega kmeta visoko gor v naše planine.

Vprašanja in odgovori.

A. F. v L. Ali res oni, ki vzame posojilo iz posojilnice, postane član iste? — Vse posojilnice so tako organizirane, da so oni, ki posojilo vzamejo, člani posojilnice. Oni, ki vlagajo, niso člani. Jamstvo je ali omejeno ali neomejeno. Omejeno jamstvo zahteva od članov jamstvo v gotovi svoti, neomejeno jamstvo, kolikor je potrebno. Posojilnice na deželi niso v nikaki nevarnosti, da bi imele take izgube, da bi člani morali kaj plačevati. V tem oziru si vam ni treba delati skrbi. Predno bi do tega prišlo, bi že vse drugo gospodarstvo šlo rakom žvižgat.

K. J. v O. Posodil sem kmetu 7000 Din in drugemu 2000 Din leta 1927. Ali sta sedaj zaščiteni? — Sta. Objavili smo že novo uredbo. 3% znašajo obresti, natančno je vse objavljeno, kako se bode plačevalo. Shranite si jo!

K. J. v K. Moj dolžnik mi je julija plačal ves dolg naenkrat, toda odtegnil si je 24%. Obresti še ni plačal. Ali res sme to storiti? — Po prejšnji uredbi o zaščiti kmeta je to bilo notri. Če je vaš dolžnik res kmet v smislu uredbe in ima potrjeno občino, da je kmet v smislu zakona o zaščiti, tedaj mu ne morete nič storiti, samo za obresti ga boste meseca novembra letos lahko prijele. Nova naredba te določbe nič več nima.

J. P. v G. Imam prevžitek v vinu in obdelavi njive. — Vi morate dobiti vino v gotovi količini. Če pa kupovalec noče dati, češ, da ga ne pridela 600 litrov, vam mora v smislu pogodbe dati sadjevca. Tu se ne da nič izpremeniti. Če bo res

vinograd, ker je šmarnico posekal, vam bo dajal samo sadjevca. Kar se tiče njive, ni gnojenje bilo dovolj točno označeno. Ako bi nič ne gnojil, ga lahko takoj primete. Glede zadostnega gnojenja se o priliki obrnite na kmet. referenta pri srezkem načelstvu, da vam da pojasnila, nato lahko tako gnojenje zahtevate.

F. K. v S. Pri nas so razglasili tožbo, ki jo vodi neki odvetnik za ženo, ki je že pred 10 leti umrla, ima pa še na travniku, ki je zdaj občinski, vknjižbo za 100 gld. Ali sem dolžen dati izbrisati to, ali ne, ker je bil prej travnik moj. — Ker pokojna nima sorodnikov in ker ste vi dali travnik bremena prost, morate to zadevo res tako urediti, kot vam je rekel sodnik. Sodnija je za pokojno uradno vložila tožbo in ji določila odvetnika. Izknjižba znaša 3%.

Razna obvestila.

Štajerska kokošja razstava v Celju v dne 20. in 21. oktobra t. l. bo obsegovala vse dobre kmetijske rejce celjskega sreza od Št. Jurija do Vranskega. Doslej je 50 prijav, vendar še končno število ni ugotovljeno. V razstavo se sprejmejo le lepo odbrane, enotne v barvi in starosti, dovolj težke štajerske kokoši po dve z enim petelinom. Ker je petelin za bodočnost kurjega rodu odločilen, se bo pri ocenah prvenstveno gledalo na njegovo postavbo. Zastaven mora biti, širokih in črnih prsi, zajetnega bolj ravnega života, z belimi ušesi in lepo glavo z neprevelikim enostavnim grebenom. Na temenu naj nosi manjši položni šop rjavih, ne predolgih peres. Pokončni petelini ne zagotavljajo dobrih nosnic. Tudi kokoš naj bo težka, rdeče-rjava, z rujavim vratom, lepimi belimi ušesi in čopkom. Izključene tudi niso jerebičarke ali svetloperenične barve, samo da sta enaki. Doslej še v Celju ni bilo take razstave. Prijavite se v šoli takoj.

Bolniške stroške službodajalec ni dolžan plačati za svojega posla, če se je ta slednji zdravil radi venerične (spolne) bolezni, ali radi poroda, poškodbe po 3. osebi ali sploh radi bolezni, ki jo je za krivil posel sam vsled malomarnosti ali na kak drug način po lastni krivdi. Če pa je bolezen taka, da mora plačati, pa

plača največ za 28 dni po štajerskem poselskem redu, po drugih, n. pr. po koroškem in ljubljanskem, samo za 14 dni. V slučaju, da pa je delodajalec oskrboval svojega posla doma po zdravniku, naj predloži bolnici potrdilo dotičnega zdravnika in se mu pri računu to upošteva. To je, od onih 28 dni se mu odbijejo vsi zdravniški obiski na dom. N. pr. neki hlapec se je zdravil v bolnici 36 dni. Delodajalec je dolžan plačati za njega 28 dni, ker pa je imel prej že na dom 6 zdravniških obiskov, plača še samo 22 dni.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski živinski sejem 25. 9. 1934.

Prignanih je bilo 8 konj, 12 bikov, 90 volov, 348 krav in 14 telet, skupaj 472 komadov. Povprečne cene za različne vrste so bile: debeli voli 1 kg žive teže od 3.50 do 4 Din, poldebili voli 2 do 2.75, plemenski voli 3 do 3.75, biki za klanje 3 do 3.50, klavne krave debele 2.50 do 3.50, plemenske krave 2 do 2.50, krave za klobasarje 2 do 2.25, molzne krave 2.50 do 3, Breze krave 2.50 do 3, mlada živina 3 do 4, teleta 4 do 4.50 Din. Prodanih je bilo 324 komadov.

Mariborski svinjski sejem 28. 9. 1934.

Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 283 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 40—70 Din, 7—9 tednov stari 80—90 Din, 3—4 mesece stari 130—180 Din, 5—7 mesecev stari 250—300 Din, 8—10 mesecev stari 350—400 Din, 1 leto stari 600—700 Din, 1 kg žive teže 5—6 Din, 1 kg mrtve teže 8.50—10 Din. Prodanih je bilo 126 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, II. vrste 6—8, meso od bikov, krav in telic 5—6, telečje meso I. vrste 8—12, II. vrste 6—8 Din, svinjsko meso sveže 10—12 Din.

Vrednost denarja. Zadnji teden se je plačalo: za šilinge 8.40 do 8.50 Din, za lire 3.70 do 3.75, za dolarje 41 do 42, za marke 17, za švicarske franke 14.20, za francoske franke 2.80, za pengö 9.50, za holandske goldinarje 29 in za češke krojne 1.80 Din.